

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра _____ обліку та оподаткування _____

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

_____ А.Д. Діброва

Протокол № 9 від « 15 » червня 2021 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри обліку та оподаткування

Протокол № 13 від « 24 » травня 2021 р.

Завідувач кафедри

_____ Є.В. Калюга

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Облік і аудит»

_____ Є.В. Калюга

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА І АУДИТОРА

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ **071 «Облік і оподаткування»** _____

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма _____ **Облік і аудит** _____

факультет _____ **Економічний** _____

(назва факультету)

Розробник: _____ к.е.н., доцент кафедри обліку та оподаткування Дерев'яно С.І. _____

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2021 р.

1. Опис навчальної дисципліни

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА БУХГАЛТЕРА І АУДИТОРА

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	<u>магістр</u> (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Спеціальність	<u>071 «Облік і оподаткування»</u> (шифр і назва)	
Освітня програма	<u>Облік і аудит</u>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна (вибіркова)	
Загальна кількість годин	<u>150</u>	
Кількість кредитів ECTS	<u>5</u>	
Кількість змістових модулів	<u>2</u>	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	<u>-</u> (назва)	
Форма контролю	Екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки	<u>1</u>	<u>2</u>
Семестр	<u>2</u>	<u>3</u>
Лекційні заняття	<u>15</u> год.	<u>8</u> год.
Практичні, семінарські заняття	<u>30</u> год.	<u>4</u> год.
Лабораторні заняття	<u> </u> год.	<u> </u> год.
Самостійна робота	<u>105</u> год.	<u>138</u> год.
Індивідуальні завдання	<u> </u> год.	<u> </u> год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання:	<u>3</u> год.	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета - оволодіння студентами теоретичними знаннями та набуття практичних навичок використання міжнародних норм та принципів поведінки професійних бухгалтерів, визнання відповідальності перед громадськістю.

Завдання:

- вивчення фундаментальних принципів етики професійного бухгалтера і аудитора, правил їх застосування згідно Кодексу професійної етики;
- ознайомлення з напрямками підвищення кваліфікації бухгалтерів;
- дати розуміння про перелік посад, які можуть займати випускники за спеціальністю «Облік і оподаткування», їх завдання, функціональні обов'язки, професійні знання та кваліфікаційні вимоги до таких працівників;

- розкрити та пояснити місце і основні функції бухгалтера і аудитора в суспільстві;
- роз'яснити та аргументувати основні вимоги до сучасних професійних бухгалтерів і аудиторів;
- сформулювати уявлення щодо прав, організації праці і відповідальності сучасних професійних бухгалтерів;
- розкрити та пояснити основні вимоги до професійної етики бухгалтерів і аудиторів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні принципи професійної етики;
- порядок застосування принципів;
- відповідальність за порушення принципів професійної етики.

вміти:

- використовувати норми кодексу етики професійних бухгалтерів в діяльності;
- визначати можливі загрози незалежності;
- вибирати шляхи їх зменшення;
- визначати, користуватись та зберігати конфіденційну інформацію;
- подавати рекламну інформацію для публікації.

Набуття компетентностей:

загальні компетентності (ЗК): ЗК 1. Здатність розвивати та підвищувати свій професійний рівень на основі освоєння знань і методів роботи інноваційного характеру в умовах глобалізаційних процесів

ЗК 2. Здатність працювати в команді, вести наукові і ділові дискусії у сфері професійної діяльності та переконувати інших учасників на основі поглиблених знань та вмінь інноваційного характеру для цілей прийняття рішень, демонструвати навички захисту прав інтелектуальної власності

ЗК 6. Адаптивність, комунікабельність, креативність, толерантність, здатність до системного мислення та самовдосконалення, наполегливість у досягненні мети.

ЗК 7. Дотримання норм і принципів професійної етики

фахові (спеціальні) компетентності (ФК): ФК 2. Здатність організувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								заочна форма					
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ЕТИКИ ПРАЦІВНИКІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ														
Тема 1. Професійна етика працівників економічних	1-2	23	2	4	-	-	17	23	1	-	-	-	-	22

спеціальностей: виникнення та призначення в суспільстві													
Тема 2. Етика для всіх професійних бухгалтерів	3-4	24	2	4	-	-	18	26	1	1	-	-	24
Тема 3. Етика для професійних бухгалтерів-практиків (аудиторів)	5-6	24	2	4			18	27	2	1	-	-	24
Разом за змістовим модулем 1	-	71	6	12	-	-	53	76	4	2	-	-	70
Змістовий модуль 2. ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ БУХГАЛТЕРА (АУДИТОРА, КОНТРОЛЕРА)													
Тема 4. Етика для штатних професійних бухгалтерів	7-8	29	4	8	-	-	17	24	2	1	-	-	21
Тема 5. Етика для працівників державної аудиторської служби	9-10	24	2	4	-	-	18	24,5	1	0,5	-	-	23
Тема 6. Етика для працівників державної фіскальної служби України	11-12	26	3	6	-	-	17	25,5	1	0,5	-	-	24
Разом за змістовим модулем 2	-	79	9	18	-	-	37	74	4	2	-	-	68
Усього годин	-	150	15	30	-	-	105	150	8	4	-	-	138
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Усього годин	-	150	15	30	-	-	105	150	8	4	-	-	138

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Професійна етика працівників економічних спеціальностей: виникнення та призначення в суспільстві	4
2	Тема 2. Етика для всіх професійних бухгалтерів	6
3	Тема 3. Етика для професійних бухгалтерів-практиків (аудиторів)	6

4	Тема 4. Етика для штатних професійних бухгалтерів	4
5	Тема 5. Етика для працівників державної аудиторської служби	4
6	Тема 6. Етика для працівників державної фіскальної служби України	6

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Професійна етика працівників економічних спеціальностей: виникнення та призначення в суспільстві

2. Поняття загальної та професійної етики
3. Особливості етики різних професій
4. Регулювання діяльності бухгалтерів і аудиторів
5. Етика для всіх професійних бухгалтерів
6. Етичний кодекс професійних бухгалтерів: суть і значення
7. Загальна характеристика фундаментальних принципів
8. Професійна компетентність: критерії оцінки
9. Конфіденційна інформація і способи її ідентифікації
10. Сутність і класифікація професійних ризиків облікового персоналу
11. Принципи чесності і об'єктивності
12. Етика для професійних бухгалтерів-практиків (аудиторів)
13. Професійна етика аудитора
14. Вимоги до етики аудиторів
15. Незалежність в аудиторській діяльності
16. Відповідальність аудитора за якість перевірки фінансової звітності
17. Етика для штатних професійних бухгалтерів
18. Вимоги до професійної етики штатних бухгалтерів
19. Незалежність у внутрішньому аудиті
20. Механізми дотримання вимог професійної етики бухгалтерів в ісламських країнах: можливості застосування в українській практиці
21. Професійне судження бухгалтера
22. Етика для працівників державної аудиторської служби
23. Сутність, мета та завдання кодексу етики працівника фіскальної служби
24. Морально-етичні принципи професійної діяльності
25. Протидія одержанню винагороди (подарунків)
26. Внутрішній контроль за дотриманням норм кодексу етики
27. Етика державних службовців. світова практика
30. Кодекс професійної етики працівників органу державної податкової служби
31. Морально-етичні принципи професійної діяльності працівника
32. Протидія корупції в органах державної фіскальної України

33. Кримінальна, адміністративна і дисциплінарна відповідальність аудиторів.
34. Зарубіжний досвід відповідальності бухгалтерів і аудиторів.
35. Принципи чесності і об'єктивності.
36. Принцип професійної компетентності.
37. Принцип конфіденційності і професійної поведінки.
38. Дотримання технічних стандартів професії.
39. Особливості застосування принципів етики в Україні і світі.
40. Складові незалежності професійного бухгалтера, аудитора
41. Законодавче регулювання вимог щодо забезпечення незалежності аудиту.
42. Незалежність згідно Кодексу професійної етики.
43. Незалежність внутрішніх і зовнішніх аудиторів і відповідальність за її порушення.
44. Ризики діяльності та загрози незалежності професійного бухгалтера, аудитора та заходи безпеки
45. Конфіденційність як фундаментальний принцип професійної етики.
46. Загрози розповсюдження інформації, що охороняється.
47. Робота з конфіденційною інформацією.
48. Об'єктивність і компетентність при формуванні професійного судження
49. Етичні конфлікти та оприлюднення рекламної інформації
50. Види діяльності заборонені для професійних бухгалтерів.
51. Реклама та пропонування послуг.
52. Відмінності у етичних принципах зовнішніх і внутрішніх аудиторів.

8. Методи навчання

За джерелами знань використовуються такі методи навчання: словесні – розповідь, пояснення, лекція, інструктаж; наочні – демонстрація, ілюстрація; практичні – лабораторна робота, практична робота, вправи.

За характером логіки пізнання використовуються такі методи: аналітичний, синтетичний, аналітико-синтетичний, індуктивний, дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності використовуються методи: проблемний, частково-пошуковий, дослідницький.

9. Форми контролю

При вивченні студентами денної форми навчання дисципліни «Професійна етика бухгалтера і аудитора» передбачається три види контролю: поточний, модульний та підсумковий.

Поточний контроль проводиться у такому вигляді:

- тестування. Така форма контролю дозволяє перевірити ступінь підготовки студентів до кожного заняття і його необхідно приводити регулярно;
- аналіз ситуацій. Така форма контролю дозволяє перевірити вміння студентів застосувати отримані знання на практиці, вміння самостійно приймати обґрунтовані управлінські рішення;
- опитування. Проводиться з метою виявлення вміння студентів відповідати на поставлені запитання, виявлення рівня засвоєння викладеного матеріалу та ін.; необхідно проводити регулярно на вибірковій основі.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та в процесі здійснення самостійної роботи за такими напрямками: експрес-опитування, тести, розрахункові завдання, задачі. Усний контроль - у вигляді індивідуального та фронтального опитування, письмовий контроль - у вигляді модульних контрольних робіт, самостійних письмових робіт, диктантів, поточного тестування.

Модульний контроль здійснюється під час виконання контрольної роботи, яка проводиться у формі тестів.

Мета контрольної роботи – перевірити рівень знань студентів набутих в процесі вивчення теоретичного курсу з дисципліни «Професійна етика бухгалтера і аудитора».

Підсумковий контроль у вигляді екзамену проводиться на умові проходження студентами всіх етапів поточного контролю. Завдання на екзамен включають теоретичні питання, практичні ситуації. Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента.

Залік з курсу «Професійна етика бухгалтера і аудитора», метою якого є перевірити знання з дисципліни, проводиться у формі усної співбесіди за темами, передбаченими програмою, та виконання письмового тестового завдання. Згідно з чинним Положенням про рейтингову систему оцінювання знань студентів всі види підсумкового контролю обчислюються за 100-бальною шкалою. Таким чином, розрахунковий рейтинг студента з дисципліни, незалежно від її обсягу в годинах (кредитах) у робочому навчальному плані, становить 100 балів. Зазначений рейтинг складається з рейтингу з навчальної роботи (70 балів) та рейтингу з атестації (30 балів). Отже, на оцінювання засвоєння змістових модулів, на які поділяється навчальний матеріал дисципліни, передбачається 70 балів.

Найбільш ефективним в оцінці знань студентів (за Болонською системою освіти) вважають модульно-рейтинговий принцип. Зазвичай оцінка на заліку та іспиті виставляється на основі поточної успішності студентів, результатів письмового тесту з англійської мови та співбесіди зі студентами. В Україні в процесі оцінювання знань студентів на заліку застосовується такі національні критерії як «зараховано/незараховано», а на іспиті – «відмінно, добре, задовільно, незадовільно».

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів. Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю та модульної контрольної роботи.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл.1 «Положенням «Про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371.

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результатами складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	

60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

11. Методичне забезпечення

1. Конспект лекцій.
2. Методичні вказівки до проведення практичних занять.
3. Методичні рекомендації до самостійної роботи.
4. Завдання для модульних контрольних робіт.

12. Рекомендована література

Основна

1. Кодекс етики професійних бухгалтерів // Режим доступу: [https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjqobnR1vDiAhWv-
yoKHZDBCxAQFjAAegQIAhAC&url=http%3A%2F%2F195.78.68.18%2Fminfin%2Fd
ocument%2F81073%2FD6.pdf&usg=AOvVaw2etyB5RANObd1kH4bLwa4w](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwjqobnR1vDiAhWv-
yoKHZDBCxAQFjAAegQIAhAC&url=http%3A%2F%2F195.78.68.18%2Fminfin%2Fd
ocument%2F81073%2FD6.pdf&usg=AOvVaw2etyB5RANObd1kH4bLwa4w)
2. Професійна етика бухгалтера і аудитора. Конспект лекцій для студентів спеціальності «Облік і аудит» денної і заочної форм навчання / І.В. Жураковська. – Луцьк: ЛНТУ, 2012. – 113 с
3. Аудит в зарубіжних країнах. Конспект лекцій для студентів спеціальності „Міжнародна економіка” денної та заочної форм навчання / І.В. Жураковська. – Луцьк: ЛНТУ, 2009. - 123 с.
4. Бралатан В.П. Професійна етика / Бралатан В.П., Гуцаленко Л.В., Здирко Н.Г. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 252с.
5. Дорош, Н.І. Аудит: теорія і практика [Текст]: навчальний посібник / Н. І. Дорош. – К.: Знання, 2006. – 495 с.
6. Кіндрацька Л.М. Нова ідеологія формування бухгалтерської професії в Україні / Л.М. Кіндрацька // Школа професійного бухгалтера. – 2009. – № 11(106). – С. 12-14.
7. Петрик О.А. Проблеми підготовки та підвищення кваліфікації бухгалтерів і аудиторів в Україні / О.А. Петрик // Школа професійного бухгалтера. –2008. – № 10(94). – С. 38-39.
8. Ивашкевич В.Б. Этика поведения аудитора / В.Б. Ивашкевич // Аудиторские ведомости. – 2005. – № 3. – С. 23-26.
9. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: монографія / Г.Г. Кірейцев. – Житомир: ЖДТУ, 2007. – 236с.
10. Чижевська Л.В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку: наукова доповідь за дисертацією на здобуття

наукового ступеня докт. економ. наук : 08.00.09 / Чижевські Людмила Віталіївна. – Житомир, 2007. – 80 с.

11. Гаєвська Н. І. Етичні вимоги до професії аудитора / Н. І. Гаєвська // Аудитор України. – 2006. – № 16 (100). – С. 7–10.

12. Білик Р. Р. Незалежність в аудиторській професії: історія і сучасність / Р. Р. Білик // Аудитор України. – 2005. – № 5 (57). – С. 16–20.

13. Дмитренко І. Н. Правове і регламентне забезпечення незалежності аудиторів: проблеми і рішення / І. Н. Дмитренко // Аудитор України. – 2007. – № 8 (114). – С. 12–16.

14. Крапивко М. Забезпечення суспільного визнання незалежності: новий етап розвитку аудиту / М. Крапивко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 12. – С. 25–27.

Додаткова

1. Професійна етика бухгалтера і аудитора. Конспект лекцій для студентів спеціальності «Облік і аудит» денної і заочної форм навчання / І.В.Жураковська. – Луцьк: ЛНТУ, 2012. –113 с.

2. Професійна етика бухгалтера і аудитора. Методичні вказівки до практичних занять для студентів спеціальності «Облік і аудит» денної і заочної форм навчання / І.В.Жураковська. – Луцьк: ЛНТУ, 2012. – 22 с.

3. Аудит в зарубіжних країнах. Методичні вказівки до практичних занять для студентів спеціальності „Міжнародна економіка” денної та заочної форм навчання / І.В. Жураковська. – Луцьк: ЛНТУ, 2010. - 42 с.

4. Аудит в зарубіжних країнах. Конспект лекцій для студентів спеціальності „Міжнародна економіка” денної та заочної форм навчання / І.В. Жураковська. – Луцьк: ЛНТУ, 2009. - 123 с.

13. Інформаційні ресурси

1. www.libary.if.ua
2. www.elbook.com
3. www.libr.org.ua
4. www.zakon.rada.gov.ua
5. www.bank.gov.ua
6. Облік і фінанси АПК. Бухгалтерський портал <http://magazine.faaf.org.ua/>
7. Газета «Все про бухгалтерський облік» <http://vobu.kiev.ua>
8. Газета «Урядовий кур'єр» <http://www.ukurier.gov.ua/>
9. Електронна бібліотека <http://pidruchniki.com.ua/>
10. Електронна бібліотека <http://www.studentbooks.com.ua/>